HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

פא שמע דס שנטמא וזרקו כו'. קשיא לרב שילא דקתני אם זרקו במזיד לא הוילה: **מתני' כמדה רבי אליעזר.** דתמר בפרק כילד לולין (פסחים דף עז.) דס אע"פ שאין בשר ה"ל קומץ אע"פ שאין שריים י] ז)(בשריה) כשרה להקטיר הקומץ: **כמדה רבי יהושע.** דתמר (שם) אם אין בשר אין דס יא] אם אין דס אין בשר: **גמ' והוא שנטמאו כל שיריה.** ח)הוא יב] דתמר רבי יהושע דפסול להקטיר הקומץ: **קס"ד נטמא אין.** כלומר בנטמאו שיריה הוא דתמרינן אם נשתייר ט)מקצתי) שלא נטמא כשרה אפי' לרבי יהושע יג] אבל אבדו קצת שיריה אז נשרפו אבל אבדו כולה הוא דתמר רבי יהושע דפסולה הוא דתמר ר' יהושע דפסולה הוא דתמר דקיים מדקתן נקיט רב נשון טומאה ולא נקט נמי לשרוף ואבוד דתמרי': **מאי קסבר.** רב אי קסבר שיורא מילתא כו': **ריש"יסו.** דנטמאו קתני במתני' בריש"ס: **כדתניא.** יד] רבי יהושע נמי מכשר היכא דאיכא שיור אפי' באבוד ושרוף: **זורק הדס** ט). דקרינא ביה הבשר והדס ט): **כחלי זיב בשר וכחלי זיב חלב אין זורק.** שאין אכילה והקטרה מצטרפין: **מנחה מאי עבידתיה.** מאי זריקה איתא במנחה: **כגופא דזביחא דמיא.** טו] דתיהוי במקום בשר כאילו נשתייר בשר קמ"ל דלא: **מנהני מילי.** דאם לא נשתייר בשר אלא חלב זורק את הדם: **דכתיב והקטיר החלב וגו'.** ריש"י דקרא הכי מז] וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' לפני אהל מועד והקטיר החלב וגו' אלמא דמשום חלב זריק ליה לדם: **יוחנן ושמ"ע הכליות מנלן.** דאם לא נשתיירו אלא הן זורק את הדם דמזיון לעיל דהכי הוא דקתני ובמנחה אפילו מ)כולה יז] (כלילן) [קייס] כו': **לריח ניחוח.** והקטיר החלב לריח ניחוח: **כתב רחמנא חלב.** דמשמע דריח ניחוח לא מרבי אלא דומיא דחלב דמגופיה דזבח הוא: **מתני' אלא כלי שרת.** שלא קדש קומץ בכלי שרת דבתחילת מנחה ודאי לא פליגי דבעיא כלי דתמרינן בפרק שני דאם הלחם (לקמן לו.) שאלו את רבי זו מנין כו': **גמ' בא לעובדה ביד.** הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה ביד שלא קדשו בכלי: **עובדה בימין בחטאת.** יח] שהוא עובד נמי זריקתה באצבע יט] ובימין דכתיב ביה כ)ולקח הכהן מדמה באצבעו ואמרי' (זבחים כד.): כ"מ שנאמר באצבע וכהונה איכא אלא ימין אלמא מדאקשה לחטאת ש"מ דלא בעיא כלי ובלבד שיעבדנו בימין: **בשמאל לאשם.** שזריקתו בכלי ולא ביד דאין לך טעון מתנת אצבע אלא חטאת בלבד דהכי אמרינן בזבחים (דף כד.:) כא] דלר' שמעון זריקה כשרה מ) דתניא זרק בשמאל פסול ור' שמעון מכשיר משום דבשאר זריקות לא כתיב אצבע אלא כהונה ולר' שמעון כהונה בעיא אצבע כא]: **בהמיינו.** אצבע: **מקידה.** כלי חרס: **הכל מודים בקומץ שטעון קידוש.** וכי מכשר ר' שמעון בהקטר אשם נטלו מתוך כלי שרת לאחר שקדשו בו והעלהו בידו והקטירו כשר: **ועליה.** עלי מערכה: **תיובתא** כב] **דרבי יהודה.** דאמר ביד עובדה בימין דהא הכא קתני אפי' ביד שמאל בלא כלי והא ודאי ר' שמעון היא דהא מכשר אלא כלי (א) שרת: **קמו** כג] **אלא מכלי שרת.** שנתקדשה בו המנחה: **מכשירין במקן כלי.** אפי' אלא בכלי שרת מיובתא דרב נחמן דאמר הכל מודים כו': **ממקן כלי ואילך.** הולכה והקטרה לא כד] בעינן כלי שרת: **בא שמע.** לרב נחמן: **ונתן בשמאלו.** בלא כלי יחזיר ט)לימינו כה] [כדאמרינן לעיל בא לעובדה] ביד עובדה בימין: **בשמאלו** ומיסב

אשכחן חלב כו'. ובשר נפקא לן מקרא בפרק כילד לולין (פסחים דף פ.). מ"ר:

ורבי יאי אמר כיון שקמצו מכלי שרת כו'. קמילה בימין נפקא לן בפ' קמא בסופו (לעיל דף י:) אליבא דרבי שמעון מרבי יהודה בריה דרבי חייא ורבי ינאי לית ליה נפקא ליה שפיר בג"ש דיד יד כדמוכח לעיל בסוף פ"ק (ג"ז שם). מ"ר:

הקטר חלבים ואברים בין בימין בין בשמאל בשירה. מלי למימר דאתיא כר"ש כמו דסיפא דקומץ אבל לרבנן בעי ימין מי נמי אפילו לרבנן איכא לאכשורי הקטר חלבים בשמאל כמו הולכת איברים לכבש דלעיל בסוף פ"ק (ג"ז שם). מ"ר:

הקומץ והקטורת והלבונה כו'. אלי דלא ערביינהו דלמא תלת תלת שמעינהו. ט) מ"ר:

ת"ש דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה הכי קאמר דם שנטמא וזרקו ו] בין בשוגג בין במזיד נטמא בשוגג הורצה במזיד לא הורצה: **מתני'** ז)נטמאו שיריה נשרפו שיריה אבדו שיריה כמדת ר' אליעזר אכשירה וכמדת רבי יהושע פסולה: **גמ'** אמר רב והוא בשנטמאו כל שיריה אבל מקצת שיריה לא קא סלקא ח] דעתך נטמא אין אבוד ושרוף לא מאי קסבר אי קסבר שיורא מילתא היא אפילו אבוד ושרוף נמי אי קסבר שיורא לאו מילתא היא ט] ונטמא מאי טעמא דמרצה ציץ אי הכי כל שיריה נמי לעולם קסבר שיורא מילתא היא ונטמא יהוא הדין לאבוד ושרוף והאי דקאמר נטמא רישיהו נקט יא)כדתני' רבי יהושע אומר יב כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם כחצי זית בשר וכחצי זית חלב אינו זורק את הדם יג)ובעולה אפי' כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני שכולה כליל ובמנחה אפי' כולה קיימת לא יזרוק מנחה מאי עבידתה אמר רב פפא מנחת נסכים יד) ס"ד הואיל ובהדי זבח קא אתיא כגופיה דזבחא דמיא קמ"ל מנהני מילי אמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל ומטו בה משום רבי יהושע בן חנניא אמר קרא [1]והקטיר החלב לריח ניחוח לה' חלב ואע"פ שאין בשר ואשכחן חלב יותרת ושתי כליות מנלן דקתני ובמנחה אפילו כולה קיימת לא יזרוק מנחה הוא דלא יזרוק הא יותרת ושתי כליות יזרוק מנלן רבי יוחנן דידיה אמר לריח ניחוח כל שאתה מעלה לריח ניחוח ואיצטריך למכתב חלב ואיצטריך למיכתב לריח ניחוח דאי כתב חלב הוה אמינא חלב אין יותרת ושתי כליות לא כתב רחמנא ריח ניחוח ואי כתב רחמנא לריח ניחוח הוה אמינא אפילו מנחה כתב רחמנא חלב: **מתני'** [2]שלא בכלי שרת פסול ורבי שמעון מכשיר הקטיר קומצה פעמים כשרה: **גמ'** [3]אמר [4] רבי יהודה בריה דרבי חייא מאי טעמא דר' שמעון אמר קרא [2]קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעובדה ביד [1] [5](כחטאת) עובדה בימין כחטאת בכלי עובדה בשמאל כאשם וכאשם ורבי ינאי אמר כיון שקמצו מכלי שרת מעלהו ומקטירו אפילו בהמיינו ואפילו במקידה של חרש [6]רב נחמן בר יצחק אמר הכל מודים בקומץ שטעון קידוש מיתיבי [7]הקטר חלבים ואברים ועצים שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין ובין בשמאל כשרין [8]הקומץ והקטורת והלבונה שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל כשרין תיובתא [1] דרבי יהודה בריה דרבי חייא אמר לך רבי יהודה בריה דרבי חייא לצדדין קתני ביד בימין בכלי בין בימין בין בשמאל: תא שמע קמצו [9] שלא מכלי שרת וקידשו שלא בכלי שרת והעלו והקטירו שלא בכלי שרת פסול רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין במתן כלי אימא ממתן כלי ואילך תא שמע וחכמים אומרים קומץ טעון כלי שרת כיצד קומצו מכלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומעלו ומקטירו בכלי שרת ר' שמעון אומר כיון שקמצו מכלי שרת מעלו ומקטירו [9] שלא בכלי שרת ודיו אימא [10]כיון שקמצו וקדשו בכלי שרת מעלו ומקטירו ודיו תא שמע קמץ בימינו ונתן בשמאלו יחזיר לימינו בשמאלו וחישב

מהרש"א

א) כגופיה דזביחא דמיא. ומיהו במקום זבח להכשיר את הדם (פסחים עט.) ואע"ג דלא נשתייר בו הכשר כלום יזרוק עליה את הדם קמ"ל דלא (מעילה טו:). **יותרת ושתי כליות יזרוק** מנלן. מדאיצטריך ליה לגופיה מנחה לא הוא שיור מכלל דסבירא ליה דהכי דגופיה דזבח ניתנו הוי שיור (פסחים עט.). שלא בכלי שרת. שלא קדש קומץ בכלי שרת פסולה שהמנחות הוקבו לזבחים ליעשות חרבע עבודות קמיצה כנגד שחיטה ממן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת הדם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה ור"ש מכשיר. אם הוליכו בידו בקומצו עד המזבח והקטירו (זבחים יא.). מאי טעמא דר' שמעון. דמכשר הקטרת קומץ שלא בכלי אם העלו למזבח בידו, אמר קרא במנחה קדש קדשים הוא המקטר מנחה לחטאת ואשם לומר לך דא לעובדה ביד עובדה בימין בחטאת שזריקה דמה ביד ימין במתן אצבע ולא בכלי ובעיא ימין דכתיב בה אצבע וכהונה (זבחים כה.). **בחטאת וכאשם.** לחכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם שאינן שוים בהלכותיהן (זבחים יא.). **בא לעובדה ביד.** שלא קידש קומץ בכלי אלא קמץ והוליך והקטיר בידו עובדה בימין בחטאת, דחטאת לבד בימין היא דכתיב בה אצבע וכהונה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו (ויקרא ד) לעובדה בכלי. שקידש קומץ בכלי עובדה לקידוש קומץ בשמאל באשם אלמא דכתיב ביה אשמא לבד בימין היא דכתיב בה אצבע וכהונה ולקח הכהן מדם האשם באצבעו (ויקרא ז) לעובדה בכלי. דכתיב בה מריקה דם חטאת שהיא ביד באצבע בימין. שהקומץ בה מריקה דם חטאת שהיא ביד באצבע בימין וכו' בא לעובדה בכלי. דשאי לעובדה בשמאל לאוקוי הכלי שקדשה בתוכו, בשמאלו לתוכה בימין, בשמאלו מן הכלי על המזבח, מריקה בה אשם שהוא מן הכלי לתוכה שאינה נמתנת אצבע, דלא כתיב אצבע אלא בחטאת וכשרה בשמאל לר"ש בכל הזבחים חוץ מחטאת שלתמרינן לקמן בפרק שני (זבחים כד.): זרק בשמאלו פסול ור"ש מכשיר חוץ מחטאת משום דר"ש תרתי בעי אצבע וכהונה דגמרינן ממגורא דכתיב ביה אצבע וכהונה וימין, וטבל הכהן באצבעו הימנית ומריקה כל הזבחים לא כתיב בו אצבע אלא כהונה חוץ מחטאת (זבחים יא.).

מוסף רש"י

נטמאו שיריה. שלא מנחה לאחר שנקמצה ועדיין לא נקטר קומצה (פסחים עז:). כמדת ר' אליעזר. דתמר בפרק כילד לולין (פסחים עז.). ועשיית עולותיך הבשר והדם, דם אע"פ שאין בשר (לעיל ט.). בשרה. להקטיר הקומץ, דקומץ בלא שייריס דומיא דדם בלא בשר (שם) כשרה להקטיר קומצה ונפטרו הבעלים (פסחים עז:). וכמדת ר' יהושע. דאמר אם אין בשר אין דם אם אין דם אין בשר, פסול להקטיר הקומץ (לעיל ט.). כל הזבחים. כל מעולה (זבחים קט.). שנשתייר מהן. בשעת זריקה (זבחים כה:). כזית בשר. דאיכא כדי אכילת אדם. או כזית חלב. דאיכא כדי אכילת מזבח זורק את הדם. ואם לא נשתייר כלום לא זריק דכתיב (דברים יב) ועשית עולותיך הבשר והדם, אם אין בשר אין דם (בכורות לט: וכריתות ז: זבחים כה:) אבל אם נטמא כל הבשר והחלב או שאבד לא יזרוק רבי יהושע לטעמיה דדרש ועשית עולותיך הבשר והדם אם אין בשר אין דם (זבחים שם). ובזבחים כתיב ודם בחייך יישפך והבשר תאכל הזקיקן הכתוב זה לזה. (שם קט.). כחצי זית בשר כחצי זית חלב אינו זורק את הדם. דאכילת אדם ואכילת מזבח לא מצטרפין (פסחים עט.) זריקת דם אינה אלא לאחיר לימודים למזבח ובשר לאדם וכיון דאבדו שניהם זריקה למה (לעיל ט.). ובעולה. דכין בשר בין חלב כולהו למזבח סגלי מצטרפים (שם) בעולה דלית בה אכילת אדם. (מעילה טו:). ובמנחה וכו' לא יזרוק. את הדם עליה מנחה מאי עבידתה. דזריקת דם (פסחים עט.). מנחת נסכים. הבאים עם הזבח אם אבד חלב ובשר של זבח ומנחה קיימת לא יזרוק הדם (לעיל ט:) כלומר אלו דקאמר ובמנחה אפילו כולהו קיימת וכו' בגופה דזביחא דמיא. ומיהו במקום זבח להכשיר את הדם (פסחים עט.) ואע"ג דלא נשתייר בו הכשר כלום יזרוק עליה את הדם קמ"ל דלא (מעילה טו:). **יותרת ושתי כליות יזרוק** מנלן. מדאיצטריך ליה לגופיה מנחה לא הוא שיור מכלל דסבירא ליה דהכי דגופיה דזבח ניתנו הוי שיור (פסחים עט.). שלא בכלי שרת. שלא קדש קומץ בכלי שרת פסולה שהמנחות הוקבו לזבחים ליעשות חרבע עבודות קמיצה כנגד שחיטה ממן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת הדם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה ור"ש מכשיר. אם הוליכו בידו בקומצו עד המזבח והקטירו (זבחים יא.). מאי טעמא דר' שמעון. דמכשר הקטרת קומץ שלא בכלי אם העלו למזבח בידו, אמר קרא במנחה קדש קדשים הוא המקטר מנחה לחטאת ואשם לומר לך דא לעובדה ביד עובדה בימין בחטאת שזריקה דמה ביד ימין במתן אצבע ולא בכלי ובעיא ימין דכתיב בה אצבע וכהונה (זבחים יא.). **בחטאת וכאשם.** לחכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם שאינן שוים בהלכותיהן (זבחים יא.). **בא לעובדה ביד.** שלא קידש קומץ בכלי אלא קמץ והוליך והקטיר בידו עובדה בימין בחטאת, דחטאת לבד בימין היא דכתיב בה אצבע וכהונה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו (ויקרא ד) לעובדה בכלי. שקידש קומץ בכלי עובדה לקידוש קומץ בשמאל באשם אלמא דכתיב ביה אשמא לבד בימין היא דכתיב בה אצבע וכהונה ולקח הכהן מדם האשם באצבעו (ויקרא ז) לעובדה בכלי. דכתיב בה מריקה דם חטאת שהיא ביד באצבע בימין. שהקומץ בה מריקה דם חטאת שהיא ביד באצבע בימין וכו' בא לעובדה בכלי. דשאי לעובדה בשמאל לאוקוי הכלי שקדשה בתוכו, בשמאלו לתוכה בימין, בשמאלו מן הכלי על המזבח, מריקה בה אשם שהוא מן הכלי לתוכה שאינה נמתנת אצבע, דלא כתיב אצבע אלא בחטאת וכשרה בשמאל לר"ש בכל הזבחים חוץ מחטאת משום דר"ש תרתי בעי אצבע וכהונה דגמרינן ממגורא דכתיב ביה אצבע וכהונה וימין, וטבל הכהן באצבעו הימנית ומריקה כל הזבחים לא כתיב בו אצבע אלא כהונה חוץ מחטאת (זבחים יא.).

עין משפט נר מצוה

נו א ב ג מיי' פי"ח מהלכות פסולי המ"מ כ:
נז ד ה מיי' פ"ח מהל' פסולי המ"מ הלכה ג:
נח ו מיי' פי"ח מהלכות פסולי המ"מ הלכה ו:
נט ז ח מיי' שם פ"ב הל' כד:
ס ט מיי' שם:

תורה אור השלם

1. וְקָרַב הַכֹּהֵן אֵת הַדָּם עַל מִזְבַּח יְיָ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא יז ו
2. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו י

שיטה מקובצת

א) שנטמא וזרקו דקו בין: ב) קא סלקא דעתיה: ג) היא נטמא מ"ט דמרצה ציץ על אכילות: ד) נסכים סד"א: ה) אמר יהודה ותיבת רבי נמחק: ו) ביד עובדה: ז) תיובתא דיהודה בריה דר"ח א"ל אמר לך יהודה: ח) קמצו מכלי ותיבת שלא נמחק: ט) ומקטירו [דרין] תיבות שלא בכלי שרת נמחק: י) תיבת בשיריה נמחק: יא) אין דם ס"א ה"נ אם אין שריים אין קומץ: יב) דאומר: יג) לרבי יהושע הואיל וכולה בעינא קיימא אבל אבדו קצת כו' דפסולה מדקא נקיט רב כו': יד) כדתניא דרבי יהושע: טו) דמיא דהא הוי במקום בשר וכאילו נשתייר: טז) הכי הוא זורק: יז) כולה קיימת: יח) בימין כחטאת ס"א דכתיב ולקח הכהן וגו' ואמרי' כל מקום כו': יט) באצבעו ממש ובימין דכתיב ביה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו: כ) בזבחים ולרבי שמעון דזריקתה כשרה בשמאל דתניא בהקומץ א) זוטא זרק: כא) בעיא אצבע ובאשם מצורע כתיב ביה על כף הכהן השמאלית וכדרי שמן דין דם האשם ועוד שלא מצינו בשום אשם אצבע והכונה לא בשחיטה ולא בזריקה הס"ד ומה"ד בהמיינו: כב) תיובתא דיהודה דאמר בא לעובדה ביד: כג) קמצו מכלי שרת שנתקדשה ותיבת שלא נמחק: כד) לא בעינא: כה) יחזיר לימינו כדיהודה בריה דרבי חייא בא לעובדה ביד כו':

א) כיון שקמצו זוטא ליתא לגריסתא זו כלל רק הוא מזמתם דף כד ועיין בס"ק דף י ס"ב:

רבינו גרשום

ת"ש כו' וקתני וזרקו בשוגג הורצה ובמזיד לא הורצה אלמא בזריקתו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה אבל טומאתו שנטמא משמע בין בשוגג בין במזיד ותיובתא דרב שילא דאמר דכי זרקו בין בשוגג בין במזיד הכי קאמר דם שנטמא וזרקו כי זרקו בין בשוגג בין במזיד אם נטמא בשוגג הורצה אבל אם נטמא במזיד לא הורצה והיינו כרב שילא דאמר טומאה בשוגג הורצה כו':